

CAPITOLUL VII

“STATUTUL ȘI ROLUL SPECIALISTULUI ÎN EDUCAȚIA FIZICĂ”

Lecția 20

TEMA: “Statutul și rolul antrenorului. Set-statutul și set-rolul antrenorului. Relația personalitate – rol.”.

Statutul și rolul antrenorului.

Un factor important în realizarea activității sportive este antrenorul, deoarece are ca obiect al acțiunii sportivul de performanță, și nu copilul sau tânărul, în general, iar scopul direct nu este dezvoltarea fizică, capacitatea motrică a maselor de subiecți, ci victoria care se naște și viețuiește printr-un individ cu o dezvoltare fizică specială, și capacitatea de efort de un anumit tip. Aceste valori realizate în antrenament nu aparțin numai sportivului sau antrenorului, ci unor mase mari de suporteri care contribuie în mod direct și indirect la realizarea performanței.

Rațiunea efortului desfășurat de antrenor și sportiv nu este numai de ordin educativ (în sens larg), ci și (mai des) de altă esență, mai rafinată și totodată mai complexă cuprinsă în termenul performanță.

Din acest motiv statutul antrenorului nu se suprapune total peste cel al profesorului de educație fizică, ci numai parțial. Acesta este determinat în raare măsură, de faptul că sportul de performanță este activitate de limită, spre deosebire de educația fizică unde acest aspect nu este vizat.

După cum evidențiam în subcapitolul anterior, statutul este interpretat ca locul ocupat de un individ într-un moment dat, într-un sistem și raportul cu acel sistem (Ralph Linton). Pentru a se adapta multiplelor condiții sociale care îl înconjoară, antrenorul trebuie să contrapună un comportament polivalent. El poate acționa succesiv sau simultan în mai multe statusuri: pedagog, soț, tată, chiriaș, funcționar, manager etc. Aceste numeroase ipostaze sub care se poate manifesta una și aceeași persoană, conduc la înțelegerea operațională a comportamentului psiho-social al individului, care surprinde relațiile dintre personalitate și matricea socială în care acesta activează, și nu apar ca dramaturgie a socialului.

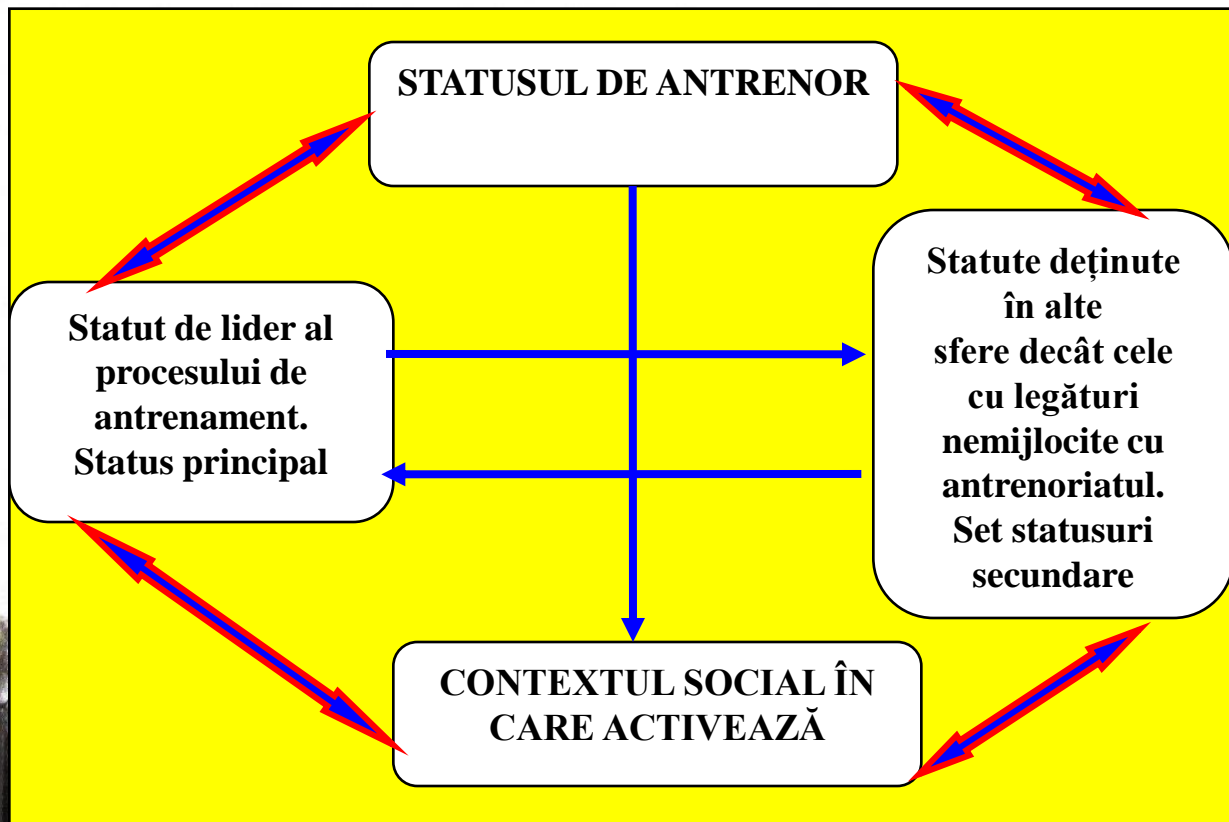

Fig.16.1. Relațiile dintre set-statutului antrenorului

Antrenorul poate fi definit ca acea persoană care se ocupă cu conceperea, programarea și dirijarea procesului de antrenare a tinerilor, în vederea dezvoltării capacității de performanță a acestora și obținerea de victorii în competiții. Statutul său cuprinde activități manageriale, proiective, instructiv-educative, de cercetare științifică și consultanță.

Statutul de antrenor nu poate fi ocupat de oricine dorește și crede că posedă calități de antrenor. Poziția aceasta poate fi ocupată numai de indivizi cu pregătire corespunzătoare, absolvenți ai unor cursuri de calificare recunoscute social.

Ca în orice domeniu de activitate există o structură ierarhică a grupurilor de specialiști din domeniul sportului. În consecință și antrenorii sunt ierarhizați după statutele deținute. Astfel sunt prezente mai multe categorii de clasificare, de la a V-a (limita inferioară) la I (limita superioară).

Poziția pe care o ocupă un antrenor în structura ierarhică, după categoria în care este plasat, nu este de neschimbat. În funcție de nivelul la care satisface cerințele statusului, poate avansa din treaptă în treaptă sau poate ocupa în continuare aceeași poziție. Evoluția intra- și interstatus influențează formarea la antrenor a imaginii de sine, îi permite acestuia să se autodefinească mai ușor, mai ales atunci când are în permanență un sistem de referință bine precizat.

Relația personalitate – rol.

În activitatea sa, antrenorul manifestă tendința de a imprima echipei sau sportivului concepția proprie, pe care aceștia o aplică în practică. În același timp, antrenorul trebuie să țină seama de modalitățile specifice fiecărui sportiv de a-și însuși și aplica cunoștințele, astfel producându-se o adaptare a celor doi factori. Această adaptare se prezintă sub forma echilibrului "homeostazic", exagerările unuia sau altuia dintre cei doi parteneri ducând la niperea homeostaziei și intrarea sistemului în "vibrații".

Antrenorul realizează rolul său conform experienței personale care nu este altceva decât experiență socială, însușită și personalizată. Psihologul american Oglivie pe baza cercetărilor întreprinse caracterizează personalitatea antrenorului astfel: antrenorul este individul care manifestă dorința evidentă de a înregistra un succes cu sportivii antrenați de el, este un bun organizator, are o atitudine corectă față de oameni, apreciază la un nivel corespunzător valorile culturale, știe să-și stăpânească stările emoționale, este sincer, posedă calități de conducător, este altruist, are un comportament constant etc.

În teoria și practica antrenamentului sportiv s-au făcut unele încercări de apreciere a personalității antrenorilor, având la bază mai multe criterii dintre care vom aminti cele mai importante:

a) Aprecierea antrenorilor după atitudinea acestora față de sportivi, duce la următoarele tipuri:

- antrenorul psiholog, care abordează instruirea sportivilor pe baza și în urma analizei personalității sportivilor (neluând în considerare numai aptitudinile care sunt date esențiale, depistate la selecție);

- antrenorul dogmatic, caracterizat de modul stereotip și forțat de a lucra, fără a avea o atitudine creatoare față de procesul instructiv-educativ și de condițiile în care se desfășoară acesta.

b) Un alt mod de apreciere a personalității antrenorilor a fost elaborat de psihologii cehoslovaci Svoboda, Stransky și Zukavska la care găsim următoarele grupe:

- antrenorul inovator;
- antrenorul tradiționalist;
- antrenorul improvizator.

c) După relațiile sociale putem găsi următoarele tipuri de antrenori:

- tipul autoritar care dirijează întreaga activitate după propria lui voință, nu aplică cu discernământ măsurile luate, nu ține cont de particularitățile individuale, analizează sportivii prin prisma propriilor sale performanțe, este reținut în manifestări, hotărât, stăpânește mereu situația prin opoziție și tendință spre agresivitate, este intransigent, subapreciază pe alții, este ironic și chiar cinic, are tendința de a promova conflicte.

- tipul social, caracterizat de o mare sociabilitate, întreține numeroase relații cu alți oameni, acordă multă libertate sportivilor formându-le o conduită mai independentă și cultivă simțul răspunderii; organizează și sfătuiește, încurajează discuțiile creatoare, îi învață pe sportivi să se comporte bine în relațiile cu ceilalți oameni, dă procesului un profund caracter educativ.

d) După modalitatea de conducere a procesului de antrenament se disting:

- tipul cu o pregătire științifică sistematică, caracterizat de un înalt nivel de pregătire în problemele teoretice și practice, este mereu în căutarea unor metode de instruire și educare, apelează des la analiza logică a metodelor consacrate.

Opus acestuia este tipul de antrenor care caută să-și impună părerile fără însă a le argumenta (astfel încât acestea să fie convingătoare).

- tipul empiric se sprijină pe propria sa experiență, subapreciază teoria și experiența altora și vede experiența sa în lumina concepției generale.

e) După modalitățile de conducere a sportivilor în concursuri, competiții:

- tipul tactic excelează prin procedee exacte, reglează continuu activitatea sportivilor conform datelor referitoare la desfășurarea competițiilor viitoare, informează în permanență pe sportivi despre calitățile și lipsurile adversarilor, este adeptul antrenamentului modelat;

- tipul afectiv acționează pentru menținerea bunei dispoziții în colective de sportivi, reglează continuu starea emoțională în așa fel încât în colectiv să existe o stare afectivă pozitivă. Acest tip de antrenor poate greși prin faptul că nu cultivă în măsură suficientă simțul răspunderii față de rezultatele ce le obțin sportivii;

- tipul adaptabil se caracterizează printr-o mare putere de adaptare la diferite condiții de desfășurare a competiției, oferă soluții și colectivului de sportivi, tinde către o cunoaștere cât mai deplină a sportivilor, a calităților și factorilor psihici care influențează performanța.

Structura statutului antrenorului zilelor noastre cuprinde trei elemente fundamentale:

a) competența profesională;

b) competența psiho-pedagogia (calitate de comunicare cu oamenii);

c) competența didactică.

Antrenorul este definit ca persoana care răspunde nemijlocit înainte, în timpul și după competiție, de problemele psihologice și tactice. În centrul atenției sale stă realizarea performanței. Cu alte cuvinte autorul creează premisele performanței, în timp ce coach-ul conduce cu succes sportivul în realizarea acesteia.

Iată câteva din cele mai importante trăsături ale antrenorului:

- să fie convingător, model pentru sportivi și demn de încredere;**
- competență deosebită în planul optimizării psihologice a sportivilor;**
- să creadă în fair-play și să îl promoveze;**
- să îi însuflețească pe sportivi în competiție;**
- să poată modifica conduita sportivului în concurs când este nevoie;**
- să știe să conducă la victorie;**
- este motivat intrinsec;**
- este săritor, dar nu servil sau manipulabil;**
- are rezistență psihică deosebită la stres;**
- este încumpătat și gândește pozitiv;**
- inspiră încredere;**
- mobilizează resursele sportivilor;**
- descoperă deficiențele din mers și le corectează.**

**Mulțumesc
pentru atenție !**